

LBRIS

We know
books

ILDEFONSO FALCONES

**Regina
descultă**

editura rao

făcea ca ingeniozitatea, dezinvoltura, ironia și, desigur, senzualitatea să fie atuuri la fel de importante precum vocea sau grația mișcărilor.

Locuitorii Madridului, oamenii din popor, le-au ridicat în slăvi pe multe dintre aceste *tonadilleras* care cântau pentru ei. *Manolos* și *chisperos* sunt figuri reprezentative ale acestei fălnicii caracteristice madrilenului mândru că este din Madrid.

Aduc mulțumiri, ca de fiecare dată, soției mele, Carmen, editoarei mele Ana Liarás, tuturor celor care au contribuit și m-au ajutat să duc la bun sfârșit acest roman și, mai presus de toate, cititorului care îi dă sens.

Barcelona, iunie 2012

CUPRINS

I. MĂREAȚĂ ZEIȚĂ	9
II. CÂNT DE SÂNGE	189
III. GLASUL NEATĂRNĂRII	367
IV. PATIMĂ ÎNFRÂNATĂ.	453
V. GLASUL FRÂNT	555
VI. VAIER DE GALERĂ.	643
Nota autorului	693

Portul Cádiz
7 ianuarie 1748

În clipa în care se pregătea să pună piciorul pe cheiul din Cádiz, Caridad șovăi. Se afla tocmai la capătul pasarelei, pe o felucă, vas ce-i debarcase de pe *Regina*, corabia escadrei cu avuții care însoțise peste ocean cele șase cargoboturi cu mărfuri de preț. Femeia ridică privirea spre soarele iernatic ale cărui raze se așterneau peste larma și forfota din port: descărcau unul dintre cargoboturile care-i întovărășiseră din orașul La Habana. Soarele se strecură printre găurile pălăriei ei de paie roase, orbind-o. Zarva o făcu să tresară și să se încordeze, speriată, ca și cum strigătele ar fi fost îndreptate împotriva ei.

– Nu sta locului aici, arăpoaico! o bruftui un matelot care, venind în urma ei, o depăși nepăsător.

Caridad se poticni, la un pas de-a se prăvăli în apă. Alt bărbat care venea din urmă dădu să i-o ia înainte, dar femeia sări stângace pe chei, se depărtă și se opri din nou, pe când o parte din mateloți descărcau în continuare mărfurile printre hohote de râs, făcând haz și punând tot soiul de rămășaguri neobrazate pe muierea care avea să-i facă să uite lunga călătorie peste ocean.

– Bucură-te de slobozie, negreso! îi strigă alt bărbat când trecu pe lângă ea, îngăduindu-și să-i lipească o palmă surdă peste fese.

Unii dintre tovarășii acestuia izbucniră în râs. Caridad nu se clinti, avea privirea ațintită la coada lungă și murdară care sălta

pe spinarea marinarului și atingea ușor cămașa zdrențăroasă în ritmul unui mers nesigur, pe când bărbatul se îndepărta spre Puerta de Mar.

„Slobodă?“, se întrebă atunci. Care slobozie? Dincolo de chei, zări zidurile pe unde se pătrundea în oraș prin Puerta de Mar: mare parte din cei peste cinci sute de oameni care alcătuiau echipajul corabiei *Regina* se îmbulzeau în fața intrării, unde o armată de slujbași – vameși, inspectori și magazineri – îi cercetau în căutare de mărfuri interzise și îi chestionau în legătură cu ruta vaselor, să afle dacă vreunul dintre ele se despărțise de convoi și se abătuse din drum pentru a face contrabandă și a batjocori vistieria regelui. Oamenii așteptau nerăbdători să fie duse la bun sfârșit formalitățile obișnuite; cei aflați mai departe de slujbași, ferțiți în mijlocul mulțimii, cereau în gura mare să li se permită să treacă, dar inspectorii nu se lăsau înduplecați. *Regina*, maiestuos ancorată pe canalul Trocadero, transportase în magaziile sale mai bine de două milioane de pesos peșin și încă pe atât în rame din argint lucrat, acestea fiind doar câteva dintre comorile pe care le adusese din Indii, în afară de Caridad și de don José, stăpânul ei.

Blestemat fie don José! Caridad îl îngrijise în timpul călătoriei peste ocean. „Boala marinarilor“, asta ziseseră că avea. „O să moară“, o încredințaseră, de asemenea. Și într-adevăr, îi sunase ceasul după o nesfârșită agonie, în timpul căreia trupul îi fusese mistuit zi după zi de cumplite umflături, fierbințeli și sângerări. Stăpân și sclavă petrecuseră o lună închiși într-o cabină strâmtă și îmbăcsită, cu un singur hamac, la pupa pe care, după ce plătise bani frumoși, don José îl înduplecase pe căpitan să i-o înjghebe din tăblii, furând din spațiul folosit la comun de ofițerii de pe vas. „Elegua¹, fie ca sufletul lui să nu-și afle nicicând odihna, să rățească pribeag“, se rugase Caridad, simțind în spațiul redus prezența puternică a Ființei Supreme, Dumnezeu acela care cârmuiește soarta muritorilor. Parcă auzind-o, stăpânul cerșise îndurare cu

¹ Una dintre zeitățile de seamă ale religiei yoruba (n.tr.)

ochi gălbejiți, înspăimântători, și întinsese mâna căutând căldura vieții care simțea că i se scurge din trup. Singură cu el în cabină, Caridad îi refuzase această consolare. Nu întinsese și ea mâna când o despărțiseră de micul ei Marcelo? Și ce făcuse atunci stăpânul? Îi zisese vechilului de pe plantația de tutun s-o țină bine și-i poruncise sclavului negru să ducă micuțul de acolo.

– Și fă-l să tacă! adăugase de pe aleea din fața conacului, unde sclavii se strânseseră să afle cine avea să fie noul lor stăpân și ce soartă îi aștepta de atunci înainte. Nu suport...

Don José tăcuse brusc. Pe fețele sclavilor se zugrăvea limpede urmirea. Printr-o lovitură inconștientă cu mâna, Caridad izbutise să se elibereze din strânsoarea vechilului și încercase să se repeadă spre fiul ei, dar își dăduse seama imediat de nesocotința ei și se oprise. Preț de câteva clipe se mai auziseră doar țipetele ascuțite și desperate ale lui Marcelo.

– Pofțiți s-o biciuiesc, don José? întrebasese vechilul, apucând-o din nou pe Caridad de braț.

– Nu, hotărâse acesta după ce stătuse pe gânduri. Nu vreau s-o duc în Spania vătămată.

Și atunci, la un gest sever al vechilului, negrul acela mătăhălos pe nume Cecilio îi dăduse drumul și târâse copilul spre colibe. Caridad se prăbușise în genunchi și hohotele ei de plâns se amestecaseră cu ale copilului. Fusese ultima dată când își mai văzuse fiul. Nu îi îngăduiseră să-și ia rămas-bun de la el, nu îi dăduseră voie...

– Caridad! De ce stai acolo, femeie?

Auzindu-și numele rostit, reveni la realitate și recunoscu în zarva din port vocea lui don Damián, bătrânul capelan de pe *Regina*, care debarcase și el. Pe loc lăsă să-i scape bocceaua, își descoperi capul, plecă privirea și o aținti spre pălăria de paie roasă, pe care începu s-o frământa în mâini.

– Nu poți rămâne pe chei, urmă preotul, apropiindu-se de ea și luând-o de braț. Contactul dură preț de-o clipă; părintele îi dădu drumul, tulburat. Să mergem, stăruii cu o oarecare nervozitate, însoțeste-mă.

Străbătura bucată de drum care-i despărțea de Puerta de Mar: don Damián purtând un cufăraș, Caridad cu bocceaua și pălăria de paie în mâini, fără a-și lua privirea de la sandalele capelanului.

– Faceți loc unui slujitor al Domnului, le ceru părintele mateloților care se îmbulzeau în fața porții.

Încetul cu încetul, mulțimea se dădu la o parte pentru a-i face loc să treacă. Caridad îl urma, târșâindu-și picioarele desculțe, neagră ca abanosul, cu capul plecat. Cămășoia simplă, lungă, de culoare cenușie care-i slujea de rochie, din pânză groasă și aspră, nu reușea să ascundă femeia trupeză, bine clădită, la fel de înaltă ca unii dintre mateloții care ridicară privirea să caște gura la părul ei negru, des și inelat, pe când a altora se pierdea între sânii ei, mari și fermi, sau rătăcea peste șoldurile ei voluptuoase. Când auzi fluerături, comentarii neobrazate și câte-o invitație îndrăzneată, capelanul se mărgini să ridice o mână, fără a se opri din mers.

– Sunt părintele Damián García, se prezentă el, întinzând hârtiile spre unul dintre vameși, după ce depășiseră mulțimea de mateloți, capelan pe corabia de război *Regina* din flota Maiestății Sale.

Vameșul aruncă o privire peste documente.

– Sfinția Voastră îmi îngăduie să cercetez cufărul?

– Obiecte personale, răspunse părintele deschizându-l. Mărfurile sunt înscrise cum se cuvine în documente.

Vameșul încuviință, scotocind în interiorul cufărului.

– Vreo neplăcere în timpul călătoriei? întrebă slujbașul fără să se uite la el, cumpănind o păpușă de tutun. Ați întâlnit vase vrăjmașe sau străine de flotă?

– Nu. Totul a mers după cum fusese prevăzut.

Vameșul încuviință.

– Sclava Domniei Voastre? întrebă arătând spre Caridad, după ce isprăvi cercetarea. Nu-i în acte.

– Ea? Nu. E o femeie slobodă.

– Nu pare, zise vameșul proțăpindu-se dinaintea lui Caridad, care strânse și mai tare bocceaua și pălăria de paie. Uită-te la mine, negreso! mârâi slujbașul. Ce ascunzi?

Câțiva dintre ceilalți vameși care cercetau mulțimea de mateloți se opriră din lucru și se întoarseră spre slujbaș și spre femeia care rămăsese cu capul plecat dinaintea lui. Mateloții care le făcuseră loc să treacă se apropiară.

– Nimic, nu ascunde nimic, sări don Damián.

– Nicio vorbă, părinte. Toți cei care nu îndrăznesc să privească în față un vameș ascund ceva.

– Ce s-ascundă nefericita asta? stăruie părintele. Caridad, dă-i hârtiile tale.

Femeia scotoci în boccea, căutând documentele primite de la notarul de pe corabie, pe când don Damián vorbea în continuare.

– S-a imbarcat în portul La Habana împreună cu stăpânul ei, don José Hidalgo, care voia să se întoarcă pe meleagurile de baștină înainte de a-și da obștescul sfârșit, dar și-a dat duhul în timpul călătoriei peste ocean, Dumnezeu să-l aibă în pază!

Caridad întinse documentele sale, mototolite, spre vameș.

– Înainte să-și dea duhul, urmă don Damián, cum se obișnuiește pe corăbiile Maiestății Sale, don José a întocmit un testament și a poruncit slobozirea roabei sale Caridad. Aveți acolo înscrisul de slobozie pe care i l-a înmănat notarul de pe corabie.

„Caridad Hidalgo, scrisese notarul preluând numele stăpânului mort, cunoscută și sub numele de Cachita; roabă neagră de culoarea abanosului, sănătoasă și cu o constituție zdravănă, părul negru și creț, în vârstă de aproximativ douăzeci și cinci de ani.“

– Ce ai în legătura aia? întrebă vameșul după ce isprăvi de citit documentele care dovedeau slobozia lui Caridad.

Femeia desfăcu bocceaua și îi arătă. O pătură veche și o flanelă. Tot avutul ei, veșmintele pe care stăpânul i le dăduse în ultima vreme: flanela, iarna trecută; pătura, în urmă cu două ierni. Ascunse printre straie avea câteva trabucuri pe care izbutise să le drămulască pe corabie după ce le șterpelise de la don José. „Și dacă le găsește?“, se temu. Vameșul dădu să cerceteze bocceaua, dar, văzând straiele vechi, se strâmbă.

– Uită-te la mine, negreso, îi ceru.

Tremurul care cuprinse trupul lui Caridad era vădit pentru toți cei de față. Nu privise niciodată un bărbat alb când i se adresa.

- E speriată, interveni don Damián.
- Am zis să se uite la mine!
- Uită-te, o rugă capelanul.

Caridad ridică fața rotundă, cu buze groase și cărnoase, nas turtit și ochi mici, fumurii, care se străduiră să privească dincolo de vameș, spre oraș.

Omul se încruntă și caută zadarnic privirea fugară a femeii.

- Următorul! cedă brusc, rupând tensiunea și dezlănțuind o avalanșă de mateloți.

Don Damián, urmat îndeaproape de Caridad, străbătu Puerta de Mar, o străduță flancată de două turnuri crenelate, și pătrunse în oraș. În urmă, pe Trocadero, rămâneau *Regina*, corabia cu două punți și mai bine de șaptezeci de tunuri cu care navigaseră din La Habana, și cele șase nave comerciale pe care le escortase, cu magaziiile lor burdușite de mărfuri din Indii: zahăr, tutun, cacao, ghimbir, salce, anil, cămăz, caret, argint... Călătoria fusese o izbândă, iar Cádiz îi întâmpinase cu dangăte de clopot. Spania era în război cu Anglia; flotele din Indii, care până în urmă cu câțiva ani străbăteau oceanul strașnic păzite de corăbii din flota regală, nu mai circulau, ca urmare, comerțul se desfășura cu vase comerciale, nave particulare care căpătau învoire din partea regelui pentru călătorie. De aceea, sosirea mărfurilor și a comorilor, atât de necesare pentru vistieria regală spaniolă, deșteptase în oraș o atmosferă sărbătorească, ce se simțea peste tot.

Ajunghând pe strada Juego de Pelota, lăsând în urmă biserica Nuestra Señora del Pópulo și Puerta de Mar, don Damián se îndepărtă de valurile de mateloți, soldați și neguțători și se opri.

- Dumnezeu să te însoțească și să te ocrotească, Caridad, îi dori întorcându-se spre ea, după ce așezase cufărul pe jos.

Femeia nu răspunse. Își îndesase pălăria de paie peste urechi, iar capelanul nu-i putu zări ochii, în schimb, și-i închipui cu privirea ațintită la cufăr sau la sandale, sau...

- Am treburi de făcut, pricepi? încercă să se scuze. Du-te de-ți caută ceva de lucru. Acesta e un oraș foarte bogat.

Don Damián își însoți cuvintele de un gest cu mâna dreaptă, atingând antebrațul lui Caridad; de data asta, el fu cel care plecă privirea pentru o clipă. Când o ridică din nou, întâlni ochii cenușii ai lui Caridad ațintiți asupra lui, la fel ca în nopțile călătoriei peste ocean, când, după moartea stăpânului, luase sclava în grijă și o ascunsese de mateloți la ordinul căpitanului. I se întoarse stomacul pe dos. „Nu m-am atins de ea“, își repetă pentru a nu știu câta oară. Nu pusese niciodată mâna pe ea, însă Caridad îl privise cu ochi lipsiți de expresie, iar el... El nu se putuse stăpâni să nu se masturbeze pe sub veșminte la vederea acelei muieri splendide.

De îndată ce se prăpădise don José, se îndeplinise ritualul îngropăciunii: spusese trei rugăciuni de veșnică pomenire, iar cadavrul fusese aruncat peste bord, îndesat într-un sac, cu două urcioare de apă legate de picioare. Atunci căpitanul poruncise să se înlătore cămăruța, iar notarul cheazăuise bunurile răposatului. Don José era singurul pasager de pe corabie; Caridad, singura femeie aflată la bord.

- Părinte, îi spusese capelanului după ce dăduse porunca, vă fac răspunzător de a o ține pe negresă departe de echipaj.

- Dar eu... dăduse să se împotrivescă don Damián.

- Chiar dacă nu e a Domniei Voastre, o puteți hrăni cu merindele aduse la bord de senior Hidalgō, hotărâse slujbașul, neluând în seamă împotrivirea.

Don Damián o ținuse pe Caridad zăvorâtă în cămăruța lui mititică, unde era loc doar pentru hamacul atârnat de la un capăt la celălalt al încăperii, pe care în timpul zilei îl strângea într-un sul. Femeia dormea pe jos, la picioarele lui, sub hamac. În primele nopți, capelanul se refugiase în lectura cărților sfinte, dar încetul cu încetul privirea lui începuse să urmărească razele opaițului care, parcă înzestrate cu voință proprie, păreau să se abată de la paginile tomurilor lui greoaie și să se încâpățaneze a o lumina pe femeia care dormea ghemuită atât de aproape de el.

Se luptase cu fanteziile care dădeau năvală la vederea coapselor lui Caridad, când ieșeau de sub pledul cu care se acoperea, a sânilor ei, care urcau și coborau în ritmul respirației, a feselor sale. Și cu toate acestea, aproape involuntar, începuse să se atingă. Se poate să fi fost trosnetul bărnelor de care atârna hamacul sau poate încordarea care se adunase, treptat, într-un spațiu atât de redus, cert este că femeia deschisese ochii și întreaga lumină al opaițului se adunase în ei. Don Damián simțise cum îi iau foc obrazii și, pentru o clipă, rămăsese nemișcat, însă dorința lui se întefise sub privirea lui Caridad, aceeași privire lipsită de expresie cu care-i întâmpina acum cuvintele.

– Ascultă-mă, Caridad, stăruie. Caută-ți de lucru.

Don Damián luă cufărul, îi întoarse spatele și-și văzu de drum.

„De ce mă simt vinovat?“, se întrebă, făcând un popas ca să pună cufărul în mâna cealaltă. Ar fi putut s-o silească, își găsi o scuză, ca întotdeauna când simțea că-l strânge gheara vinovăției. Era doar o sclavă. Poate... Poate că nici măcar n-ar fi fost nevoie să recurgă la violență. Oare nu erau toate sclavele negrese femei ușoare? Don José, stăpânul ei, recunoscuse la o spovedanie: se culca cu toate.

– Cu Caridad am avut un fiu, îi dezvăluise, poate doi, dar nu, nu cred. Al doilea, băiețelul acela neîndemânatic și nerod, era la fel de negru ca ea.

– Vă căiți? îl întrebase preotul.

– Că am copii cu negresele? răspunsese plantatorul de tutun. Părinte, vindeam negrișorii la o moară a popilor, din apropiere. Nu și-au făcut niciodată griji pentru sufletul meu păcătos când mi i-au cumpărat.

Don Damián se îndrepta spre catedrala Santa Cruz, de cealaltă parte a limbii înguste de pământ pe care se afla orașul împrejmuit de ziduri, închizând golful. Înainte să cotească spre o fundătură, întoarse capul și întrezări silueta lui Caridad prin marea mișcătoare de oameni: se îndepărtase până ce dăduse cu spatele de un zid, unde stătea neclintită, străină de lume.

„O să se descurce“, își spuse, iuțind pasul și cotind pe o străduță. Cádiz era un oraș bogat în care se puteau întâlni comercianți și

negustori din întreaga Europă și unde banii curgeau gârlă. Era o femeie liberă, drept urmare trebuia să învețe să trăiască în slobozie și să muncească. Străbătu o bună bucată de drum și, când ajunse într-un loc de unde lucrările la noua catedrală din apropiere de Santa Cruz se zăreau clar, stătu locului. Ce muncă putea face sărmana nenorocită? Nu se pricepea la nimic, în afară de a roboti pe o plantație de tutun, unde trăise de la zece ani când, adusă din regatul *lucumi*¹, în golful Guinea, fusese cumpărată de negustorii englezi de sclavi în schimbul a cinci suluri nenorocite de pânză, pentru a fi vândută din nou pe nesățioasa și nevoiașa piață cubaneză. Asta-i povestise însuși don José Hidalgo capelanului când acesta se interesase de motivul pentru care o alesese pentru călătorie.

– E voinică și ispititoare, adăugase plantatorul făcându-i cu ochiul. Și s-ar părea că e stearpă, iar asta e întotdeauna un folos după ce părăsește plantația. După ce-a zămislit copilul ăla nătâng...

Don José îi mai povestise că era văduv și avea un fiu licențiat care făcuse studii la Madrid, spre care se îndrepta pentru a-și petrece cu el ultimele zile. În Cuba avea o plantație de tutun foarte mănoasă, pe o câmpie în apropiere de La Habana, pe care o lucra el însuși cu ajutorul a vreo douăzeci de sclavi. Singurătatea, bătrânețea și presiunile făcute de cultivatorii de trestie-de-zahăr pentru a obține pământuri pentru acea industrie înfloritoare îl împinseseră să-și vândă proprietatea și să se întoarcă în patrie, dar după douăzeci de zile pe mare scorbutul îl lovise și dospise cu furie în constituția lui slabă și veștedă. Febra, edemurile, pielea pătată și gingiile sângerânde îl siliseră pe medic să declare pacientul incurabil.

Atunci, așa cum era musai pe navele regelui, căpitanul corabiei *Regina* poruncise notarului să se înfățișeze în cămăruța lui don José pentru a consemna ultimele sale dorințe.

– O slobozesc pe sclava mea Caridad, șoptise bolnavul după ce dăduse vreo două dispoziții testamentare din milostenie și lăsase moștenire toate bunurile sale aceluia fiu pe care nu mai avea să-l reintâlnească.

¹ Popor de afro-caraibi (n.tr.)

Femeia nici nu apucase să-și arcuiască buzele groase într-o expresie vagă de satisfacție aflând că era slobodă, își aminti preotul oprit în stradă.

„Nu vorbea!“ Don Damián își aminti strădania de a distinge glasul lui Caridad între sutele de voci care se rugau la slujbele de duminică de pe covertă sau șoptele ei sfielnice seara, înainte de culcare, când o silea să se roage. Ce muncă putea face femeia aia? Capelanul era conștient de faptul că aproape toți sclavii care-și dobândeau slobozia sfârșeau prin a munci pentru foștii lor stăpâni în schimbul unei simbrii de mizerie, din care cu greu izbuteau să acopere niște nevoi pe care înainte, ca sclavi, le aveau asigurate, sau erau osândiți să ceară pomană pe străzi, înfruntându-se cu mii de alți cerșetori. Iar aceștia se născuseră în Spania, cunoșteau melea-gurile și oamenii, unii erau dezghetați și inteligenți. Cum putea să se descurce Caridad într-un oraș mare precum Cádiz?

Suspina și-și trecu mâna de mai multe ori peste bărbie și peste puținelul păr care-i mai rămăsese. Apoi se răsuci, pufni ridicând din nou cufărul și, cu el în spinare, se pregăti să se întoarcă pe drumul pe care venise. „Ce-i de făcut acum?“, se întrebă. Putea... Putea rându-i ca ea să muncească la fabrica de tutun, la asta se pricepea. „E foarte pricepută cu frunzele; le tratează cu afecțiune și blândețe, așa cum se cade, știe să le recunoască pe cele mai potrivite și să răsucească trabucuri bune“, îi spusese don José, dar asta ar fi însemnat să ceară favoruri și să se afle că el... Nu-și putea asuma riscul ca femeia să povestească cele petrecute pe corabie. În fabrică trudeau în jur de două sute de muncitoare care șușoteau fără încetare și bârfeau în timp ce produceau trabucurile acelea subțiri de Cádiz.

O găsi pe Caridad tot lipită de zid, nemișcată, lipsită de apărare. O ceată de mucoși își bătea joc de ea, pe lângă nepăsarea oamenilor care tot veneau și plecau din port. Don Damián se apropie tocmai când unul dintre puști se pregătea să azvârle cu o piatră în ea.

– Stai! strigă.

Băiatul încremeni cu brațul ridicat; tânăra își descoperi capul și plecă privirea.

Caridad se îndepărtă de grupul de șapte pasageri care se imbarcaseră pe vasul care avea să urce pe râul Guadalquivir până la Sevilla și, ostenită, încercă să-și găsească un loc în grămada de boccealăcuri înghesuite la bord. Nava era o tartană arătoasă cu o singură pânză, care sosise în Cádiz aducând o încărcătură din prețiosul ulei al mănoasei lunci sevillane.

Din golful Cádiz navigară în cabotaj până la Sanlúcar de Barrameda, unde se află gura de vărsare a Guadalquivirului. Dina-intea coastelor așezării Chipiona, alături de alte tartane și vase, se pregătiră să aștepte fluxul și vânt prielnic pentru a trece peste primejdiosul banc Sanlúcar, temutele grinduri de nisip care preschimbaseră zona într-un cimitir de vase. Abia după ce se întruneau toate condițiile necesare pentru a înfrunta grindul, căpitanii se încumetau să treacă. Apoi aveau să meargă pe râu în amonte profitând de impulsul mării, care se făcea simțită până în apropiere de Sevilla.

– S-a întâmplat ca unele nave să fie nevoite să aștepte până la o sută de zile ca să treacă grindul, zicea un matelot stând la taifas cu un pasager îmbrăcat în straie bogate, care aruncă imediat o privire îngrijorată spre Sanlúcar și spre spectaculoasele sale smârcuri, parcă implorând să nu sufere aceeași soartă.

Așezată între niște saci, rezemată de bord, Caridad se lăsă în voia mișcării legănate a tartanei. Marea arăta un calm încordat, același care se vădea la toți cei aflați la bord, același care stăpânea celelalte vase. Nu era doar așteptarea, era și teama unui atac din partea englezilor sau a corsarilor. Soarele începu să coboare spre asfințit, pe când apele căpătau o culoare metalică, amenințătoare, iar sporovălele pline de neliniște ale echipajului și pasagerilor se topiră în șopte. Asprimea iernii se dezvălui odată cu asfințitul, și umezeala o pătrunse pe Caridad până la oase, sporind senzația de frig. Îi era foame și era ostenită. Îmbrăcase haina, la fel de cenușie și de decolorată ca rochia, ambele din flanea groasă, în contrast cu ceilalți pasageri care se imbarcaseră odată cu ea și care se gătiseră cu ceea ce socoteau a fi veșminte bogate în culori vii. Băgă de seamă că-i clănțăneau dinții și că avea pielea zbârlită, drept pentru care clăută pledul în boccea. Degetele ei atinseră ușor un trabuc, pe care